

SVENSKA KENNELKLUBBEN

HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Författare (Klubb)
Svenska Sennenhundklubben SShK

RAS-dokument avseende
Entlebucher Sennenhund

Version Status
1.0 utkast

Reviderad

Sida
1/15

Rasspecifik avelsstrategi RAS för entlebucher sennenhund

Utarbetad av Svenska Sennenhundklubbens Avelsråd i samarbete med uppfödare och
täckhundsägare

Svenska Sennenhundklubben

2021-01-01

Innehåll

Innehåll.....	2
Generellt om rasen.....	3
Rasens population/avelsstruktur (SKK/Avelsdata).....	4
Hälsa.....	6
SshK's avels- och uppfödareiska regler för Entlebucher Sennenhund:.....	9
Sammanställning av avelskrav för entlebucher sennenhundar utomlands.....	10
Mentalitet och bruksegenskaper.....	11
Exteriör.....	14
Summering.....	14

Generellt om rasen

Rasens historia, bakgrund och utveckling

Rasen beskrivs för första gången under namnet "Entlibucherhund" i "Schweizerischer Zentralblatt für Jagd- und Hundeliebhaber" 1889. Särskilt många fanns i Entlebuch, en dal som breder ut sig inom kantonerna Luzern och Bern. Därifrån har de också fått sitt namn. De idag så typiska färgerna var ingenting som man lade så stor vikt vid från början. Det viktigaste var att hundarna själva kunde förtjäna sitt levebröd. En Entlebucher Sennenhund skulle på dagen driva och vakta boskapen och vakta sin ägare på natten. Den som inte fungerade hamnade obevekligen i grytan.

Den dåtida typen av Entlebucher Sennenhund varierade mycket. Några var högställda och slanka, mer lika en Appenzeller Sennenhund. I sådana fall var det endast den kuperade svansen som skilde raserna åt. År 1913 visades fyra exemplar av denna lilla drivande hund med stubbsvans för professor Albert Heim, den store främjaren av Sennenhundarna, på en hundutställning i Langenthal. Med domarberättelserna som grund blev Entlebucher Sennenhund som fjärde Sennenhundras inskriven i schweiziska stamboken 1914. Sedan kom första världskriget och man trodde länge att rasen dött ut. Franz Schertenleib från Rothöhe i närheten av Burgdorf och veterinären B. Kobler från St. Gallen sökte genom annonser runt om i Schweiz efter bra, typiska hundar och så småningom lyckades man hitta några enstaka exemplar. På initiativ av Dr Kobler bildades 28 augusti 1926 "Klub für Entlebucher Sennenhunde" i Schweiz och 1927 visades 16 hundar på en specialutställning för Sennenhundar och från och med denna tid är rasens framtid säkrad. Den första standarden fastställdes 1927. Rasen utvecklades mycket långsamt de följande åren med ett lågt antal stambokförda hundar. Det blev en uppgång för rasen i och med att man upptäckte dess stora lämplighet som brukshund vid sidan av den rastypiska egenskapen som livlig och outtröttlig boskapsdrivande hund.

Den första Entlebucher Sennenhunden importerades från Schweiz till Tyskland 1952 och den första kullen föddes 1954.

Till Sverige kom de första två hundarna av rasen 1959 till familjen Håfvenström: Negus von Schweinbrunnen och Goldi von Peierslehn. Den första kullen föddes 1961 och de fick under årens lopp 7 kullar tillsammans. Karin Hedenstierna importerade hanen Andy von Neufeld 1975, som blev far till 50 valpar.

Rasen har fört en tynande tillvaro i Sverige med ett väldigt litet antal uppfödare. Endast ett fåtal kullar per år har registrerats.

Runt om i Europa används entlebucher i många olika sporter (lydnad, agility, rallylydnad, drag, spår mm) och till olika uppgifter (räddningshund, sökhund mm) med bra resultat. Rasen står sig väl i jämförelse med andra bruks- och vallhundsraser, som drivande boskapsvallare skiljer de sig dock tydligt från berner och grosser schweizer sennenhund gällande temperament och arbetsegenskaper.

Övergripande avelsmål för rasen

- ✓ Fortsätta att avla på friska, rastypiska entlebucher med bra mentalitet
- ✓ hitta, stödja och uppmuntra nya uppfödare av rasen
- ✓ Ökad kunskap om sjukdomar och avelsstruktur i den europeiska populationen

Rasens population/avelstruktur (SKK/Avelsdata)

Nulägesbeskrivning

Registreringssiffror i Europa

För att få en uppfattning om rasens avelsbas och antalet potentiella avelsdjur är uppgiften om antalet registrerade valpar av betydelse. I tabellen visas registreringssiffror för 2010–2018 i ett antal länder.

	Antal valpar och år										
Land	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tyskland	110	98	191	161	184	188	159	140	185	140	
Schweiz	116	94	85	96	117	95	93	153	117	101	
Österrike	21	19	21	11	28	10	14	12	24	10	
Nederländerna	98	113	85	117	114	109	70	51	34	46	
Sverige	0	11	0	9	5	2	1	0	5	1	0
Finland	12	23	31	28	3	20	36	13	22	18	17
Norge	0	1	1	1	0	2	0	0	8	4	
Danmark	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	

Inavelstrend (inavelsökning)

2010 – 2015 föddes 5 kullar, en per år förutom 2012

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inavelsgrad	4,9 %	1,4 %	-	0 %	0 %	0 %	-	-	0%

Avelsdjurens geografiska ursprung i rasen Entlebucher Sennenhund åren 2005 – 2018

Land	Tikar	Hanar
Sverige	5	3
Tyskland	0	4
Finland	0	1
Schweiz	1	0
Nederländerna	1	0

Mål

Kortsiktiga och långsiktiga mål

- ✓ Bred avelsbas med tillräcklig genetisk variation
- ✓ Att hålla inavelsgraden låg

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

- ✓ Undvika inavelsgrad som överstiger 6,25 vilket är lika med kusinparning. SKKs avelsdata kan vara till stor hjälp vid planering av en parning.
- ✓ Utöka antalet hundar i avel så matadoravel undviks.
- ✓ Stöd av uppfödare att hitta avelsmaterial, både i Sverige och i utlandet.

Hälsa

Nulägesbeskrivning

Generell beskrivning av helhetsituationen i rasen

Rasen är numerärt liten i Sverige och de avelsdjur som användes i avel de senaste åren är importer från Tyskland och Schweiz samt täckhundar från Tyskland. För att bedöma förekomsten av sjukdomar och beskriva helhetsituationen i rasen är det viktigt att även betrakta den europeiska populationen.

Förekomst av hälsoproblem, sjukdomar och/eller defekter

Höftledsdysplasi, HD

HD är en felaktig utveckling av höftleden och en relativt vanlig skelettrubbning hos många hundraser.

Diagnos	2010	2011	2013	2014	2015	2018
HD grad A	3 (75,0 %)	1 (50,0 %)	2 (66,7 %)	1 (50,0 %)		1 (33,3 %)
HD grad B	1 (25,0 %)	1 (50,0 %)	1 (33,3 %)			
HD grad C				1 (50,0 %)	1 (100%)	1 (33,3 %)
HD grad D						
HD grad E						1 (33,3 %)
Totalt antal undersökta	4	2	3	2	1	3
Snittålder för undersökning (månader)	22	16	21	14	13	13
Antal födda	5	5	8	5	2	5

Armbågsledsdysplasi, ED

Armbågsledsdysplasi innebär en onormal utveckling av armbågsleden och förkortas ED efter den engelska benämningen elbow dysplasia.

Diagnos	2010	2011	2013	2018
ED ua (0)	2 (100,0 %)		2 (100,0 %)	1 (100,0 %)
ED grad 1				
ED grad 2		1 (100,0 %)		
ED grad 3				
Totalt antal undersökta	2	1	2	1
Snittålder för undersökning (månader)	24	16	23	15
Antal födda	5	5	8	5

Övriga undersökningsresultat mellan 2010 och 2018:

	Diagnos	Antal
Pektinatligamentdysplasi, PLD:	PLD, normal	1
	PLD, 3/4-total, flödeshål	1
Ögonlysning	Öga UA	5
PRA	Progressiv retinal atrofi (PRA)	1
Katarakt:	Katarakt, partiell cortex, BPK, måttlig. Ärftlig	2
	Katarakt, partiell cortex främre, lindrig. Ärftlighet kan f.n. ej bedömas	1
	Katarakt, partiell cortex bakre, lindrig. Ej ärftlig	1
	Katarakt, partiell cortex, punktformig, lindrig. Ärftl. kan f.n. ej bedömas	1
Retinal dysplasi	Multifokal RD	1
Ektopisk uretär (finns inte registrerad hos SKK)	EU A	2
	EU B	1

Pektinatligamentdysplasi, PLD:

Pektinatligamentet ingår i ögats inre vätske-cirkulation. Det bildar ett galler över avflödesområdet. Missbildningen har troligtvis en ärftlig bakgrund. Gonioskopi innebär att man lägger en lins på ögat så att gallermönstret kan undersökas. Eventuella avvikelser graderas. Kraftiga förändringar hos båda föräldrarna ger en ökad risk för avkomman att ärva rubbningen vilket kan leda till glaukom. Därför ska parningar mellan individer med PLD undvikas.

PRA:

PRA (Progressiv retinal atrofi) är en fortskridande ärftlig näthinnesjukdom som förekommer i många raser.

Tidiga och sena former finns. De tidiga ger symptom hos valpar/unghundar. De sena ger symptom hos vuxna hundar. Debutåldern varierar mellan och inom raser.

Katarakt:

Katarakt eller grå starr är en grumling i ögats lins. Den kan omfatta hela linsen, total katarakt, eller delar av densamma, partiell katarakt. Katarakt kan orsakas av många yttre och inre störningar i ögat men ur avelssynpunkt är det bara de medfödda och misstänkt ärftliga varianterna som är av intresse.

Glaukom (grön starr):

Vid glaukom, eller grön starr, är trycket i ögat för högt vilket skadar näthinnan och synnerven. Symtom på glaukom kan komma plötsligt och leda ofta till blindhet. Veterinär bör alltid uppsökas snarast om hunden visar tecken på smärta från ena eller båda ögonen. Hos hund orsakas det ökade trycket i princip alltid av ett försämrat avflöde i kammarvinkeln. Orsaken kan vara primär, där en felaktig form på kammarvinkeln (se PLD) kan ge glaukom, eller sekundär där andra faktorer försvårar avflödet, som t ex en inflammation i ögat, tumörer eller skador som påverkar kammarvinkeln. Den primära formen anses ärftlig och förekommer mer hos vissa raser.

Ektopisk uretär:

Ektopisk uretär är en medfödd missbildning i urinvägarna och man tror att det kan finnas en viss ärftlighet. Uretärerna är de två urinledarna som för urinen från njurarna till urinblåsan. Ektopisk betyder i princip felplacerad, vilket innebär att hundar med ektopiska uretärer har fel inmyning av urinledarna till blåsan.

Missbildningen märks genom att valpen inte kan kontrollera sin urinavgång eftersom musklerna som i normala fall får blåsan att hålla tätt inte kan påverka den felplacerade urinledaren. Ofta rinner det urin okontrollerat när de ligger ned eller man kan se urin längs låren.

Följden kan bli urinvägsinfektioner, tryck i uretären som leder till utvidgat njurbäcken och i värsta fall infektion och en allvarlig skada på njuren. Ektopisk uretär kan rättas till genom ett kirurgiskt ingrepp. Sjukdomen har en ärftlig bakgrund orsakad av sannolikt flera samverkande anlag.

Mål

Det övergripande målet är att födda upp friska hundar. Entlebucher sennenhundar har olika hälsoproblem som beaktas vid avel i Europa:

- ✓ ögon
- ✓ ektopisk uretär
- ✓ höftledsdysplasi

Med en numerärt liten ras i Sverige behöver aveln betraktas i ett europeisk sammanhang. Det är att rekommendera att beakta avelskraven som de stora uppfödarländer som t.ex. Tyskland ställer för att bevara möjligheten till utbyte av avelsmaterial genom försäljning/ export av valpar samt tillgång till passande avelshanar.

Strategier

- ✓ Uppfödare ska vara insatt i hälsokrav som ställs i Sverige och följa de i sitt avelsarbete. Det är av fördel att även informera sig om hur situationen är i utlandet.
- ✓ Svenska Sennenhundklubbens avelsregler och hälsoprogram ska kontinuerligt revideras för att följa målsättningar för avelsarbete samt den internationella utvecklingen.

SshK's avels- och uppfödarens regler för Entlebucher Sennenhund:

Hanhund som planeras användas i avel:

- ✓ Skall vara friförklarad från höftledsdysplasi.
- ✓ Skall genom DNA-test utförd på av SKK godkänt laboratorium vara undersökt för progressiv retinal atrofi (PRA) före parning.

Hane med resultatet genetisk fri (A) får användas i avel med fri tik A och med anlagsbärare (B), men ej med sjuk individ (C). Hane med resultatet B får endast användas i avel med fri tik A. Hane med resultatet C får ej användas i avel.

- ✓ Rekommenderas att vara undersökt vid Sveriges Lantbruksuniversitet avseende ektopisk uretär.

Hane med resultatet normal (A) får användas i avel med normal tik A och tik med avvikelse från normal (B). Hane med resultatet B får endast användas i avel med normal tik A. Hane med resultatet ektopisk uretär (C) får ej användas i avel.

- ✓ Skall ej vara behäftad med andra kända allvarliga genetiska defekter.
- ✓ Skall med stor urskiljning användas på tikar som uppfyller SShK:s krav på en avelstik.

Tik som planeras användas i avel:

- ✓ Skall vara friförklarad från höftledsdysplasi.
- ✓ Skall genom DNA-test utförd på av SKK godkänt laboratorium vara undersökt för progressiv retinal atrofi (PRA) före parning.

Tik med resultatet genetisk fri (A) får användas i avel med fri hane A och med anlagsbärare (B), men ej med sjuk individ (C). Tik med resultatet B får endast användas i avel med fri hane A. Tik med resultatet C får ej användas i avel.

- ✓ Rekommenderas att vara undersökt vid Sveriges Lantbruksuniversitet avseende ektopisk uretär.

Tik med resultatet normal (A) får användas i avel med normal hane A och hane med avvikelse från normal (B). Tik med resultatet B får endast användas i avel med normal hane A. Tik med resultatet ektopisk uretär (C) får ej användas i avel.

- ✓ Skall ej vara behäftad med kända allvarliga genetiska defekter.
- ✓ Skall ej föda sin första kull före 2 års ålder, men dispens kan ges.
- ✓ Skall generellt ej föda mer än en kull per år. Se SKK:s grundregler.
- ✓ Valpar skall ej levereras före 8 veckors ålder.

(Fastställda på SShK:s årsmöte 1984.06.09. Reviderade på årsmöten, 1986.05.24, 90.06.14, 91.04.20, 92.05.23, 94.05.07, 95.05.13, 99.05.29, 2000.05.27, 2012.03.10)

Sammanställning av avelskrav för entlebucher sennenhundar utomlands

Se bilaga 1

Mentalitet och bruksegenskaper

Entlebucher Sennenhundens mentalitet beskrivs som följande i rasstandardens:

”Rasen skall vara livlig, temperamentsfull, självsäker och orädd. Den är godmodig och tillgiven mot personer den känner men något avvaktande mot främlingar. Rasen är en pålitlig vakthund. Den skall vara gladlynt och läraktig.”

Nulägesbeskrivning

MH-test:

2 tikar födda 2013, en tik född 2014 och en hane född 2018 deltog i MH och fick känd mental status.

BPH- beskrivningen:

En hane född 2014 gjorde en BPH beskrivning med skott.

Mentalitet och bruksegenskaper i förhållande till rasstandardens

Med sin bakgrund som vakthund kan entlebucher sennenhundar vara lite reserverad mot främmande människor, men skall inte vara skygg eller aggressiv. Övervägande så har uppfödarna i Sverige mycket bra temperament på sina hundar. Rasen är idag en sällskapshund av stora mått och är en mycket trogen familjemedlem.

Som uppfödare bör man vara medveten om att problem tidigare funnits med aggressiva och extremt skygga hundar. Fortsatt avel med hundar som har gott temperament är därför viktigt.

O:r för aggressivitet på utställningar förekommer men är relativt ovanligt

Mål

- ✓ En entlebucher sennenhund som fungerar i det sociala livet. Inte för skygg och absolut inte aggressiv.

Strategier

- ✓ Endast avla på hundar med bra mentalitet som inte är aggressiva eller överdrivet skygga.
- ✓ SKK rekommenderar att *”Raser som genom sitt ursprungliga användningsområde kan förväntas ha t ex stark vaktinstinkt och/eller stor misstänksamhet mot främmande personer medför ett särskilt ansvar för såväl uppfödare som hundägare. SKK rekommenderar därför att individer av dessa raser genomgår Beteende- och personlighetsbeskrivning hund, BPH, alternativt*

Mentalbeskrivning hund, MH. Hundarnas resultat registreras och redovisas officiellt och bör utgöra ett underlag i avelsarbetet.”

- ✓ Uppmuntrar alla valpköpare att göra BPH eller MH med sina valpar för att få en bättre bild på rasens mentalitet som helhet i framtiden.

Exteriör

Nulägesbeskrivning

Exteriörbedömning

Entlebucher sennenhundar visas regelbundet på utställningar med utmärkt resultat. Rasen är inte upptagen i de Särskilda Rasspecifika Domaranvisningarna (SRD).

Mål

- ✓ En sund entlebucher sennenhund utan överdrifter.
- ✓ Utseendet bör bevaras efter rasstandarderna.

Strategier

- ✓ Fortsätter använda avelsdjur med utmärkt exteriör.

Summering

En entlebucher sennenhund är en numerärt liten ras i Sverige. Det är lika viktigt att beakta målen för hälsa, mentalitet och exteriör och behåller balansen däremellan i uppfödningen.

